

1. Caracterul finalist al acțiunii educaționale

Finalitățile educației direcționează și reglează acțiunea educativă. Ele sunt implicate în orice act de decizie pedagogică, deoarece în funcție de aceste finalități se stabilesc conținuturile, se aleg strategiile și se evaluează rezultatele obținute. De aceea, definirea lor constituie o problemă esențială în pedagogie, cu semnificații teoretice și implicații practice deosebite ridicând problema raportului dintre orientările valorice propuse, la diferite niveluri ale sistemului și ale procesului de învățământ, și resursele pedagogice necesare. Modul de rezolvare a acestui raport demonstrează calitatea actului de politică a educației, exercitat în cadrul unui sistem de învățământ pe termen lung, mediu și scurt.

Aceste finalități sunt clasificate în ideal educațional, scopuri educaționale și obiective educaționale.

Prin intermediul idealului educațional societatea își proiectează propriile sale aspirații, concretizate în calitățile fundamentale ale membrilor săi, indispensabile pentru menținerea și funcționarea ei ca sistem. Rolul idealului educațional din perspectiva axiologică reprezintă un reper managerial prioritar, fundamental pentru (re)proiectarea, (re)organizarea, (re)implementarea activității de educație la toate nivelurile sistemului și procesului de învățământ.

Dimensiunile complementare idealului educațional sunt dimensiunea socială care se ocupă de valorile morale, fundamentele sociale și politice, dezvoltarea societății pe termen lung, dimensiunea psihologică ocupată cu tipurile de personalitate actuale, tipurile de învățare socială, motivația și dimensiunea pedagogică referindu-se la posibilitățile de dezvoltare educațională.

Scopurile educaționale au nivel mediu de generalitate și sunt pe intervale medii de timp. Scopul realizează, ca finalitate, acordul între ideal și obiectivele sale, este adecvat acțiunilor didactice, precizează secvențe-dimensiuni ale personalității, devine relativ în raport cu diversitatea situațiilor educative.

Scopurile sunt clasificate de Geissler ca fiind: scopuri materiale (asimilarea informației), formale (formarea de aptitudini și cultivarea personalității), de conținut (cunoștințe punctuale), comportamentale (rutină și deprinderi), utilitare (competențe cerute de activitatea practică), nepragmatice (conduite fără finalitate practică imediată), specifice disciplinelor, supradisciplinare (inteligenta, motivația).

Trăsăturile scopurilor educaționale sunt: caracterul de acțiune, caracterul strategic, caracterul tactic, observarea-analiza-prevederea condițiilor, sugerarea ordinii succesiunii adecvate a folosirii mijloacelor, alegerea alternativelor, stabilirea unor norme, mobilizarea capacităților, învingerea dificultăților, stabilirea de variante acționale, precizarea obiectivelor în care se finalizează acțiunile, adaptarea la posibilitățile elevului.

Obiectivele educaționale având un nivel redus de generalitate și sunt pe intervale scurte de timp. Ele indică intenții care anticipează modificări la nivelul personalității, rezultate concrete, relația cu celelalte elemente ale procesului de învățământ, modul de raționalizare a acțiunilor pe măsura constatării realizării obiectivelor, modul de concretizare în sarcini de lucru pentru elevi.

Ele îndeplinesc funcțiile de orientare valorică a procesului didactic, de reglare a procesului de învățământ, de anticipare a rezultatelor școlare și evaluativă.

Obiectivele pot fi obiective generale sau concrete (cognitive, afective, psiho-motorii).

Prin descrierea generală a elementelor care formează caracterul finalist al acțiunii educaționale, putem observa complexitatea procesului, iar pentru a îndeplini cu succes rolul de pedagog e important să cunoaștem pașii, să îi analizăm și să îi aplicăm cât mai potrivit cerințelor elevilor/studentilor, dar și să menținem acest drum spre succesul învățării lor constant, urmărind punctele cheie și obiectivele din parcursul lor până la îndeplinirea idealului educațional prin procesul obiectiv -> scop -> ideal.

Bibliografie:

<https://www.scribub.com/profesor-scoala/FINALITATILE-EDUCATIEI41869.php>
<https://www.rasfoiesc.com/educatie/didactica/FINALITATILE-EDUCATIEI35.php>
<https://www.scrigroup.com/didactica-pedagogie/Finalitatile-educatiei-clasifi62486.php>

2. Necesitatea permanentizării educației pe tot parcursul vieții

Filosoful german Immanuel Kant, aprecia că educația contribuie la valorificarea naturii umane în folosul societății: „este plăcut să ne gândim că natura omenească va fi mai bine dezvoltată prin educație și că se poate ajunge a i se da o formă care să-i convie cu deosebire. Aceasta ne descoperă perspectiva fericirii viitoare a neamului omenesc”. [1]

În cartea „Despre pedagogie ” scrisă chiar de filosof, el descrie cât de importantă este formarea oamenilor în primii 16 ani de viață pentru a atinge cât mai aproape idealul unui om educat. Deși el și-a expus opiniile din secolul 18, acele sfaturi sunt valabile și în ziua de astăzi. Acolo el face o analogie cum e importantă fiecare acțiune, fiecare îndrumare a copiilor pentru a avea un viitor prosper și a fi oameni corecți și antrenați pentru societatea în care intră.

În perspectiva mea, din păcate acele sfaturi nu sunt îndrumate cu sfințenie, dar nici pe jumătate în societatea în care trăim, iar asta se reflectă la diversele acțiuni nepotrivite pe care le vedem în viața de zi cu zi pe drum, la cafenea, la universitate și în multe alte locuri.

În urma citirii cărții mi-am dat seama că are atât de multă dreptate în mai multe privințe, începând de la cum legănatul copilului nu-i face bine până la de ce obiceiurile, deprinderile sunt esențiale pe termen lung. Nu voi intra în detalii, însă esența este că părinții au cel mai important rol în îndrumarea copiilor, și bineînțeles, profesorii și mentorii care se ocupă de ei.

Pentru a analiza această educație permanentă, voi analiza două cazuri concrete cunoscute de mine personal. Sunt pasionată de observarea comportamentului uman așa că vă pot oferi perspectiva din calitate de observator. Rolul meu e doar de a observa deciziile oamenilor și sursa lor, de ce le-au făcut, pentru a avea o înțelegere mai profundă a complexității personalității lor.

Cazul A: adult în jur de 30 de ani, a încheiat studiile universitare, dar nu e un adept al educației continue. Valorile sale morale sunt centrate în jurul averii, iar mentalitatea sa merge pe ideea că omul trebuie să se nască, să crească, să facă copil și să lucreze fără un plan real de stabilitate financiară. Nu citește, nu își continuă studiile, nu urmează cursuri adiționale, iar ceea ce urmărește online sunt video-uri de „entertaining”, pentru distracție. Persoanele cu care se înconjoară au aceleași principii, fără dorința de a învăța pentru a evolua, deci procesul de învățare a stagnat.

Cazul B: adult în jur de 50 de ani, a încheiat studiile universitare, doctorat, cititor consistent, materialele online urmărite sunt fie de culturalizare, fie de învățare. Valorile morale sunt centrate asupra învățării continue, evoluției, urcarea cât mai sus pe scara intelectuală și evoluția propriei persoane. Persoanele cu care se înconjoară sunt mult mai tinere, iar acest adult urmărește să învețe cât de multe de la aceștia pentru a face lucrurile și mai bine decât a știut el de-a lungul vieții sale.

Într-adevăr, mediile din care provin cei doi sunt foarte diferite, dar ce pot divulga este că amândouă persoanele au avut cel puțin un părinte profesor.

Urmărindu-i și având discuții cu ei, am putut observa mai multe aspecte. Cazul A a rămas la fel cum l-am cunoscut prima dată, aceleași discuții, aceleași prejudecăți, doar mai multe experiențe practice acumulate însă atunci când e vorba de anumite situații, din lipsa de informare a ajuns să facă alegeri mai puțin favorabile. Cazul B fiind pasionat de acumularea cunoștințelor, la fiecare discuție avută avea perspective noi, deschidere mai mare la nou, mai mare adaptabilitate în situații noi și alegeri mult mai bune pentru o calitate a vieții mai bună. Un alt aspect este pe ce durată de timp gândesc cei doi. Cazul A are o gândire pe termen scurt, iar planurile pe termen lung sunt foarte generale, nedefinite. Cazul B are o gândire orientată pe termen lung, cu un scop mare bine definit, iar acel termen scurt este folosit pentru a îndeplini pașii care duc la îndeplinirea obiectivului mai mare.

În analiza făcută, ce putem observa, e că în timp, B va avea grad mai mare de adaptabilitate la noutățile care vin, la mediul care se transformă, la oamenii cu o mentalitate diferită, iar A va începe să stagneze, nereușind să mai țină pasul cu oamenii din jur, cu situațiile din jur, cu tehnologia care avansează alert și cu diferitele metodologii care se schimbă.

Necesitatea educației permanente aduce beneficiile deschiderii, adaptabilității, evoluării, menținerii capacităților mentale, creativității și șanse mai crescute de reușită pe diverse planuri. În caz contrar, opusul este în general răspunsul.

De orice tip este educația urmată, fie cea practică, fie cea teoretică, formală, non-formală sau informală, e importantă menținerea flexibilității creierului pe termen lung și reducerea de riscuri pe termen lung.

Acestea contribuie la supraviețuirea individului, care e până la urmă scopul umanității. Să reușim să supraviețuim cât mai mult și în cât mai multe situații.

De asemenea, societatea și umanitatea funcționează ca un domino foarte mare. Fiecare gând, fiecare idee adusă la realitate transmisă către cei din jur, va aduce consecințe care lor le va da o idee nouă care va fi dusă mai departe. Nu trebuie să subestimăm ce putem face prin acțiunile și gândirea noastră.

Iar gândurile și ideile care duc la evoluție sunt date de informații, de orice tip, de la un articol, un eveniment până la o imagine văzută o fracțiune de secundă, însemnând că dacă nu-i oferim creierului hrană pentru cunoaștere și educație, va duce la o degradare mentală care se va răspândi ca un virus, la fel cum cunoașterea și educația cuiva poate aduce valoare semnificativă în mediile din care face parte.

Astfel, necesitatea permanentizării educației este dată de necesitatea de adaptabilitate, având un rol crucial în succesul individului, grupului din care face parte, dar și societatea la care contribuie.

Bibliografie:

[1] <https://ro.wikipedia.org/wiki/Educa%C8%9Bie>